

Framtidens äldreomsorg i Umeå

Program antaget av
Centerpartiets kretsstämma 2021

NÄRODLAD
POLITIK

Centerpartiet
UMEÅ

Innehåll

Inledning.....	3
Uppdraget.....	3
Gruppen.....	3
Metod.....	3
Bakgrund.....	4
Umeå kommuns organisation av äldrefrågor.....	5
Bemanning.....	5
Samarbete med andra huvudmän.....	5
Så ska hemtjänsten bedrivas.....	5
Civilsamhällets del i de äldres vardag.....	7
De äldres bostäder och livsmiljö.....	8
En god samhällsplanering.....	8
Äldreboende, särskilt boende eller vård- och omsorgsboende.....	9
Trygghetsboende, trivselboende och seniorboende.....	9
Ofrivillig ensamhet hos äldre.....	12
Bilaga.....	13
Ekonomi och budget för ÄN 2021 och plan för 2022-2024.....	13
Fördelning av äldreomsorgssatsningen.....	15
Definitioner av olika boendeformer för äldre.....	16
Antal boende i Umeå kommuns SÄBO samt övrigt vårdboende.....	17
Jämförelse av boendeformer.....	18
Regelverk bostadsbidrag.....	19

Inledning

Uppdraget

Fullmäktigegruppen i kommunkretsen gav 2020 en programgrupp i uppdrag att ta fram ett förslag till Centerpartiets politik inom äldreomsorgen 2021–2030. Tanken var att slutrapporten skulle presenteras vid höststämman oktober 2020. Gruppen samlades för ett första möte den 19 februari, under våren låg arbetet nere på grund av den rådande pandemin, den 16 september återupptogs arbetet och har därefter har mötena varit digitala.

Tidtabellen har därför förskjutits och slutrapporten antogs på kommunkretsens årsstämma i februari 2021 med tilläggen:

- Att anta motionen med tillägg om äldres ensamhet som program för Umeå kretsen att arbeta utifrån.
- Att uppdra åt programgruppen att fånga upp diskussionen som fördes under årsstämman och göra eventuella justeringar.

Gruppen

Gruppen har bestått av Åke Gustafsson och Stina Fahlgren (Äldrenämnden), Lars Ove Renberg, Solveig Granberg, Gunnel Malmberg, Rune Sjöström, Eric Bergner och Maja Westling (politisk sekreterare och teknisk support)

Metod

Gruppen enades om att formulera en gemensam målbild, göra en nulägesanalys och genom informationsinhämtning internt och externt skaffa en aktuell bild av läget i äldreomsorgen. Gruppen enades också om att avgränsa rapporten till tre frågeställningar

- Hur vill vi se kommunens organisering av äldrefrågor inklusive bemanning och rekrytering?
- Hur ser vi på civilsamhällets del i de äldres vardag?
- Hur ser vi på de äldres boende i hela samhället?

Den interna och externa informationsinhämtningen har fått genomföras utan fysiska möten. Inga studiebesök har varit möjliga. Gruppen har arbetat med telefonmöten, digitala möten och enkäter. Göran Gunnarsson (ledamot äldrenämnden i Linköping och tidigare regionråd i Östergötland) har deltagit vid två zoom-möten. Gunilla Druve Jansson (Skara, ledamot i SKRs primärvårds och äldreberedning) har bidragit med aktuell information. Återigen så har pandemin varit en starkt begränsande faktor i vårt arbete och inneburit att till exempel träffa äldre med omsorg varit näst intill omöjligt.

Bakgrund

Då initiativet till ett programarbete togs vid ett gruppmöte november 2019 var Coronaviruset och en kommande pandemi helt okänt. Att pandemin särskilt skulle drabba äldreomsorgen, kunde vi heller inte förutsäga. Det visade sig att de brister som vi kände till och skulle titta närmare på blev allt mera uppenbara under det år som gick.

IVO (Inspektionen för vård och omsorg) och Coronakommissionen har i sina rapporter utifrån ett nationellt perspektiv pekat på brister i äldreomsorgen. En hel del av det som beskrivs och slutsatserna i rapporterna är även tillämpliga i Umeå kommuns äldreomsorg. Som en följd av den massiva kritik som kommit fram i dessa rapporter så kan man nog förvänta sig att det från regeringshåll kommer förslag till en radikal förbättring av äldreomsorgen. Regeringens utredare Margareta Winberg (Framtidens socialtjänst) 20.08.26 ansåg i sitt slutbetänkande att det inte behövs någon särskild äldrelag. Den 22 december meddelade stadsminister Stefan Löfven att det skall tillsättas en utredning för en ny äldrelag.

Centerpartiets uppfattning är att ny äldrelag ska tydliggöra ansvaret för att förhindra att äldre på grund av olika lagstiftningar hamnar mellan stolarna. Genom en äldrelag kan den hemsjukvård och personliga omvårdnad som i dag utförs under olika lagstiftningar sammanföras till en insats som kallas "hemvård". Hemvården ska bestå av en multiprofessionell grupp av exempelvis undersköterskor, sjuksköterskor, fysioterapeuter och dietist.

Umeå kommuns organisation av äldrefrågor

Bemanning

Då beslutet om att erbjuda alla medarbetare i kommunen heltid togs gjordes jämförelser med andra jämförbara kommuner som visade att Umeå generellt hade en lägre grundbemanning i de särskilda boendena.

Umeås grundbemanning är idag någorlunda på samma nivå som jämförbara större kommuner. Däremot skiljer sig Umeå kraftigt från samtliga dessa med avseende på kompetensnivå med undersköterskeutbildning (2019: Umeå 56 %, medel större stad 80 %). Också när det gäller tillgång till specifik demenskompetens inom de särskilda boendena finns klara brister. Satsningen på rekrytering och internutbildning måste utvidgas.

Den omorganisering av kommunens verksamhet inom HSIH (Hälso- och sjukvård i hemmet) som skett under pågående pandemi behöver utvärderas. Uppdelningen mellan kontaktarbete och vårdande arbete för sjuksköterskorna är i sig bra, men har lett till fler vårdtagare per sjuksköterska, särskilt helgtid.

Den varierande och låga utbildningsgraden hos omsorgspersonalen leder till ökad belastning för de med rätt utbildning och till större behov av verksamhetskunskap i chefsleden. Vi behöver fler sjuksköterskor som chefer inom äldreboendena.

Det behövs också fler sjuksköterskor och läkare med geriatriska kompetens och utbildning inom demensvård. På så sätt får äldre bättre möjligheter att bli be-dömda av en läkare. För äldreomsorgen kan det också innebära att övriga yrken inom äldreomsorgen blir mer attraktiva och att sjuksköterskorna inom äldreården får ett bättre stöd i sitt dagliga arbete. Det blir då lättare att anställa övrig kvalificerad personal, vilket är ett stort problem idag för äldreomsorgen.

Antalet specialistutbildade sköterskor minskar. För att bli en attraktiv arbetsgivare med god tillgång till kompetenta sköterskor behöver vi, på samma sätt som många andra kommuner, anställa sjuksköterskor på utbildningstjänster, tex med den modell för akademiska specialisttjänster som Vårdförbundet föreslår.

Samarbete med andra huvudmän

Samarbetet mellan huvudmännen har, till följd av pandemin, förbättrats. Men det behöver göras ännu mer. Idag hindra både sekretesskrav och skilda system gränsöverskridande samarbete mellan omsorg och sjukvård i såväl region som kommuner. Allt eftersom befolkningen blir äldre ökar behovet av sjukvård i hemmet. Region och kommuner behöver därför, precis som i exempelvis Västra Götaland, etablera ett mycket mer nära samarbete kring både arbetssätt och hur man informerar varandra.

Den nationella satsningen på "God och nära vård" måste prioriteras mer. Att läkarna, med det övergripande ansvaret, undantagslöst är regionanställda medan sjuksköterskorna, som utför de sjukvårdande uppgifterna, är

kommunanställda är direkt försvårande. På längre sikt behöver kommunen kunna anställa egna läkare med rätt kompetens.

Så ska hemtjänsten bedrivas

Centerpartiet Umeå vill att satsningar görs så att äldre med omsorgsbehov och hemtjänst får träffa kompetent omsorgspersonal som inte byts för ofta. Hemtjänstpersonalens schema och tidssättning ska vara realistisk så att den äldres behov av att äta mat, samtala, duscha, gå på toaletten och ta en promenad, i naturen eller "på stan", kan tillgodoses.

För den ökande del av medborgarna som är äldre äldre finns ett helt naturligt behov av stöd. Då den relativa andelen särskilda boenden minskar ökar denna grupps behov av enklare stödinsatser, oavsett hälsotillstånd. För de äldre äldre (vanligtvis räknar man från 75 år och uppåt) bör de möjligheter till förenklad biståndsbedömning som nuvarande lagstiftning medger utnyttjas.

Centerpartiet vill ha en äldreomsorg som:

- Är grundad på respekt för individen
- Håller god kvalitet vad gäller såväl kompetens och bemanning som verksamhet och organisation. Även utlandsfödda ska ha tillgång till personal som kan språket.
- Har en sammanhållen hälso- och sjukvård och omsorg
- Har tillgång till kommunalt anställda läkare med specifik kompetens och intresse för geriatrik
- Ger möjlighet att välja olika utförare
- Har en ökad andelen förenklade biståndsbedömningar

Civilsamhällets del i de äldres vardag

Det vi konstaterat är att civilsamhället har en stor betydelse för en fungerande äldreomsorg. Bara det som brukar betecknas som anhörigomsorg står för uppskattningsvis av en femtedel av all omsorg. Anhörigomsorgen bygger på att enskilda individer känner ansvar och utifrån sin egen livssituation under kortare eller längre tid gör en omsorgsinsats. Umeå är en kommun med hög befolkningsomflyttning vilket innebär att anhöriga i hög utsträckning finns på bostadsorter där avståndet till de anhöriga inte ger möjlighet till den omsorgen. Umeå kommun kan ge anhöriga olika former av stöd utifrån den anhöriges och den närståendes situation.

Frivilligcentralen är en politiskt och religiöst obunden ideell förening som samordnar volontärer och erbjuder medmänskliga insatser främst mot äldre. Verksamheten drivs i samverkan med Röda Korset, PRO (Pensionärernas riksorganisation) RPG, (Riksförbundet Pensionärsgemenskap) SKPF (Svenska kommunal Pensionärernas Förbund och SPF Seniorerna (Sveriges Pensionärsförbund) . Svensk kyrkan och frikyrkor, Rädda barnen, Röda korset, Stadsmissionen med flera har också många ideella uppdrag för den som vill engagera sig. Ska frivilligarbetet fungera i det större sammanhanget så är Frivilligcentralen som samordnare en viktig aktör. Frivilligcentralen får idag stöd från kommunen i form av bidrag till lokalhyra och lön till verksamhetsledare. Pensionärsföreningarna får stöd i form av verksamhetsbidrag. Bidrag kan också ges i form till projekt och eller samverkansprojekt. En fortsatt nära samverkan mellan civilsamhälle och kommun är helt nödvändig av många skäl.

Centerpartiet i Umeå vill:

- Att en rejäl kartläggning av civilsamhällets betydelse för äldreomsorgen i Umeå kommun genomförs.
- Ha ett fortsatt och utökat stöd till Frivilligcentralen samt övriga föreningar som arbetar med volontärsarbete gentemot gruppen äldre
- Att nivåer för anhörigstöd justeras uppåt och att informationen om anhörigstöd blir bättre.

De äldres bostäder och livsmiljö

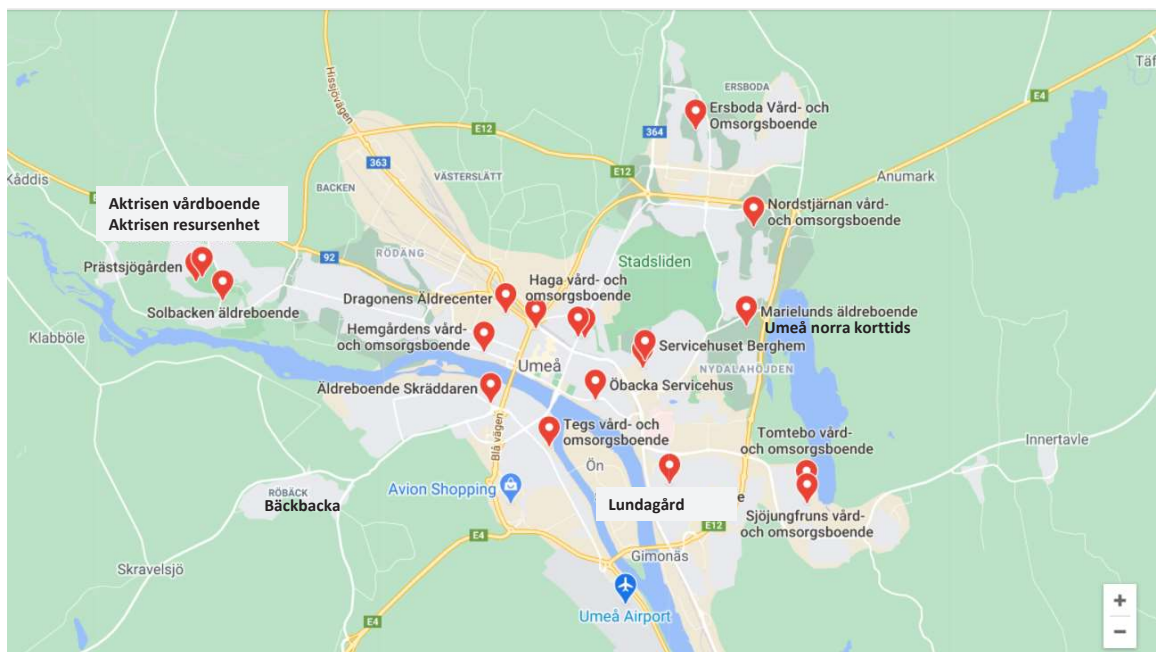
Bostäder för äldre finns och bör finnas i hela samhället och i alla typer av bostadsbestånd. Umeå kommuns äldre har större behov av omvårdnad i dag än jämförbara "större städer" i Sverige. En god samhällsplanering underlättar ett aktivt liv både fysiskt och mentalt vilket är viktiga faktorer för en frisk befolkning långt upp i åldrarna.

En god samhällsplanering

Variation och mångfald av bostäder och arkitektur medför en långsiktig hållbar livsmiljö och en god ekonomi för staden. Bostäder för äldre bör lokaliseras i närheten av service och allmänna kommunikationer. Kvarter i centrala lägen inrymmer ofta butiker och andra verksamheter. När lägenheter för äldre lokaliseras i centrala stadsdelar bidrar det därför till ett rikt liv för den äldre med närhet till inköp, kultur och kollektivtrafik. De boende får nära till allt. Kvarterstaden har skyddade gemensamma gårdar som möjliggör nära möten mellan barn, vuxna och gamla. I kvarteret kan både förskolor och till exempel trygghetsboenden samsas liksom bostäder för övriga invånare.

I byn placeras bostäder för äldre med fördel i centrala lägen med närhet till butiken, torget och kollektivtrafiken.

Boende i vård- och omsorgsboende bör ges möjlighet till variation och berikande utevistelse. Uteplatser bör delas med andra verksamheter eller boende i andra typer av bostäder. AB Bostaden i Umeå har en ambition att skapa hemlika miljöer i kommunens vård- och omsorgsboenden. På Västteg planeras ett kvarter med ett vård- och omsorgsboende tillsammans med andra bostäder med gemensamma gårdar och goda solförhållanden.

Kartor som visar Umeå kommuns vårdboende och servicehus. Utöver redovisade seniorboenden finns det trygghetsboenden och seniorboenden i privat regi.

Äldreboende, särskilt boende eller vård- och omsorgsboende

Äldreboende, särskilt boende eller vård- och omsorgsboende, är ett boende för dig som behöver service och omvårdnad dygnet runt.

Trygghetsboende, trivselboende och seniorboende

Äldre i Umeå som är för friska och pigga för äldreboende men som vill ha mer trygghet och social samvaro än vad de kan få i sitt nuvarande hem, kan välja att bo i seniorboende, seniorboende+ , trygghets- eller trivselboende. Seniorboende, trygghetsboenden och trivselboenden byggs och drivs av privata fastighetsföretag samt av det kommunalägda AB Bostaden. Flera servicehus omvandlas idag till trygghetsboende.

Är man 70 år eller äldre kan man välja i ett trygghetsboende, men åldersgränsen kan variera. Du hyr eller köper din bostad på eget initiativ men i många kommuner ordnas trygghetsboende för den äldre genom kommunens biståndsbeslut.

I ett trygghetsboende ska det finnas gemensamhetslokaler samt social samvaro och aktiviteter vilket inte krävs för att bygga senior- eller trivsellägenheter. Till skillnad från särskilt boende ingår varken mat, omvårdnad eller sjukvård. Däremot är det ett krav att bostäderna ska vara funktionellt utformade, att boendet ska ha lokaler för måltider och tex samvaro, hobby samt rekreation. Flera trygghetsboenden har en

trygghetsvärd på plats på angivna tider.

Umeå kommun bygger inte trygghetsboenden i dag. AB Bostaden väljer i stället att bygga seniorboende + som har både service och gemensamhetslokaler, eftersom man anser att statliga investeringsstöd för hyreslägenheter är förmånligare än för trygghetsboende. I bostadsfastigheter kan man också söka investeringsbidrag för gemensamma ytor i bostadsfastigheten via lagstiftningen för trygghetsboende.

I Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram 2017-2024 står det att det utöver vård- och omsorgsboenden behövs andra boendeformer för att tillgodose behovet för äldre i Umeå. Idag är det brist på trygghetsboenden, trivselboenden och seniorboenden och i huvudsak överlåter Umeå kommun uppgiften att tillgodose behovet till den privata marknaden. Ett tillskott på mellanboendeformerna skulle även medföra ökad rörlighet på bostadsmarknaden och frigöra bostäder för andra delar av befolkningen. Centerpartiet anser att Umeå kommun saknar en bostadsstrategi för de äldres behov.

Centerpartiet i Umeå vill:

Boende för äldre

- Att en strategi för byggandet av bostäder för äldre ska utredas och strategin ska planeras in i kommunens översiktsplaner.
- Att alla invånare ges möjlighet att välja ett trygghetsboende eller ett seniorboende med trygghetsvärd, gemensam matsal och sociala aktiviteter utöver hemtjänst när den egna bostaden blir för obekvämt.
- Att möjlighet ska finnas att välja ett boende som underlättar ett aktivt liv och social gemenskap genom kommunens omsorg när den gamla inte har möjligheter att själv ordna med sitt boende. Ett exempel är biståndsbedömt trygghetsboende.
- Placera bostäder för äldre i centrala lägen med bra tillgång till kollektivtrafik, kulturutbud och butiker.
- Blanda bostadstyper och att det byggs även för äldre inom kvarteren, stadsdelarna och i byn.
- Att möjlighet till odling för de äldre ska finnas på gårdar och i kvarter. Uteplatser och balkonger orienteras mot sydliga väderstreck som ger ett gott mikroklimat för boende och växter.

För vård- och omsorgsboende

- Sträva efter hemlika boendemiljöer. Bygg skärmväggar mellan sovplats och TV-hörna så att sängplatsen känns ombonad.
- Att det byggs boenden med låga bröstningshöjder på fönstren så att sängliggande gamla kan se ut.
- Bygg en egen balkong till varje lägenhet.
- Förhindra smittspridning genom att slussar dvs en liten hall byggs till varje lägenhet.

Ofrivillig ensamhet hos äldre

Ofrivillig ensamhet är ett problem som blivit allt mer uppmärksammat i idag. Inte minst på grund av den isolering som många tvingats till på grund av den pågående pandemin. Olika forskningsresultat beskriver också detta problem och man konstaterar att ca 300 000 idag lever i Sverige i social isolering.

Det visar sig nämligen att oönskad ensamhet har hälsokonsekvenser. Risken att dö i förtid, få stroke, bli deprimerad och utveckla demens ökar. Forskning visar också att oönskad ensamhet kan vara farligare än fetma. Det är lika skadligt som att röka 15 cigaretter per dag. Lika skadligt som alkoholism och sämre än att vara fysiskt inaktiv.

Politiskt måste vi agera. De äldres problem med ensamhet måste uppmärksammas när de söker vård. Hemtjänsten måste också få ett större ansvar för de som bor i olika boenden vilket kräver såväl utbildning som bättre kontinuitet. Att möta samma personal ökar möjligheten att upptäcka de äldres hälsostatus. I den fysiska planeringen och i planering av bostäder för äldre måste de äldres problem att träffa andra, känna sig trygga i boendemiljön och underlätta deras möjligheter till promenader beaktas.

Fungerande nätverk är viktiga att ha men det kan vara svårt att uppnå. Om det sker förändringar i livet som nära anhörigas bortgång, att man flyttar, får svårt att vara fysisk aktiv och tappar tilltron till sin egen förmåga så kan man drabbas av ofrivillig ensamhet och ohälsa.

Centerpartiet i Umeå vill:

- att de äldres ofrivilliga ensamhet beaktas i kommunernas och regionens äldre politik, bostadspolitik och i den fysiska samhällsplaneringen.
- att frivilligorganisationernas engagemang har stor betydelse men behöver kompletteras med strukturella insatser i samhälle.
- att det måste till insatser både lokalt och regionalt så att såväl ofrivillig ensamhet förebyggs och att kartlägga och utöka våra insatser så att ensamheten inte ökar och leder till ohälsa hos de äldre.

BILAGA

Ekonomi och budget för Äldrenämnden 2021 och plan för 2022–2024

Äldrenämndens budget för 2021-2022

Äldrenämnden (ÄN) har fått ett tillskott på 50 miljoner kr för år 2021. Samtidigt har nämnden ett sparbetning på knappt 32 miljoner kr. Det innebär att tillskottet till nämnden från Kommunfullmäktige (KF) endast räcker till beräknade löneökningar, höjning av sociala avgifter och övriga indexuppräknings. Det statliga bidraget Äldreomsorgssatsningen är för Umeå 41,4 miljoner kr per år. Satsningen ska användas till bland annat undersköterskor med specialansvar, införande av nya metoder IBIC (individens behov i centrum) samt till externa utförare och höjning av ersättning till hemtjänst i privat regi, så kallad LOV-ersättning.

Umeå har ett kostnadsläge som är omkring 16 % högre än "större stad". Alla stenar bör vändas på för att komma till rätta med de höga kostnaderna.

Ur Äldrenämndens uppdragsplan och budget för 2022–2024:

"För att möta de ekonomiska utmaningarna ska Umeå kommun fram till 2024 minska avvikelse i nettokostnadsavvikelse (dvs kostnader minus intäkter) i relation till jämförbara större städer som tex Linköping, Uppsala, Lund och Västerås. Umeå har historiskt sett haft höga nettokostnadsavvikelser inom flera verksamheter. För äldreomsorgen inklusive försörjningsprocesserna var nettokostnadsavvikelsen 2019 15,8 %. En förklaring är att Umeå har en högre andel invånare 65 år eller äldre med särskilt boende eller med hemtjänst. Antalet beviljade timmar per hemtjänsttagare är också högre i Umeå än i jämförbara större städer. Medelåldern i särskilt boende och hemtjänst är lägre i Umeå än större stad. Umeås äldre befolkning är alltså i större behov av omvårdnad än riket i övrigt. Däremot är kostnaden per brukare i särskilt boende och per hemtjänsttagare lägre eller nästan jämförbart mot större stad.

En förflyttning av kommunens insatser behöver därför ske från vård- och omsorgsboende till hemtjänst och förebyggande insatser för att garantera en långsiktigt hållbar äldreomsorg."

I kommunfullmäktiges budgetbeslut i oktober 2020 fick Äldrenämnden ett tillskott på 50 mnkr exklusive KFs beslutade ramjustering på knappt 32 mnkr. Budget för Äldrenämnden för år 2021 är 1 149,7 mnkr.

Utgångspunkten är en budget i linje med nämndens mål som värnar om den lagstadgade kärnverksamheten.

Äldreomsorgssatsningen är statligt riktade stadsbidrag för att skapa ökade förutsättningar att stärka äldreomsorgen. För Umeås del blir det ca 41,4 mnkr per år. Detta riktade statsbidrag är reserverat för äldreomsorgen men ingår inte i nämndens budgetram.

För att äldrenämnden ska klara förväntade volymökningar under 2021

utifrån demografi föreslås att delar av det riktade statsbidraget används till bland annat höjningen av LOV-ersättningen dvs den ersättning som privata utförare av hemtjänst får, samt tillkommande volymer inom hemsjukvården. Umeå kommun har betalat omkring 100 kr mindre i ersättning per timme till hemtjänstföretagen än vad den kommunala hemtjänsten kostar vilket har inneburit problem för de privata hemtjänstföretagen i Umeå. I övrigt föreslås statsbidraget användas till exempel till kompetensutveckling, arbetsmiljöåtgärder och ökad bemanning. Äldreomsorgslyftet som innebär statsbidrag till kompetenshöjning av befintlig personal har tyvärr varit svårt att ta del av på grund av för få platser på Komvux. Centerpartiet har föreslagit ÄN att försöka hitta lösningar så att Umeå kan ta del av bidraget och att fler kan få vidareutbildning men förvaltningen har inte presenterat något förslag ännu.

Äldrenämnden	Årsbudget 2020	Index + PO- pålägg 2021	Ram- justering 2021	Årsbudget 2021
Betalningsansvar	6,6	0,1	-2,3	4,4
Hemtjänst	321,4	7,9		329,3
Hemsjukvård	92,7	2,4		95,1
Hälso- och sjukvård särskilt boende	92,7	2,8		95,5
Vård- och omsorgsboende inklusive korttidsboende	505,9	18,1		524,0
Öppen verksamhet ej bistånd	7,9	0,3		8,2
Gemensamma kostnader	90,6	2,6		93,2
Summa nämnd	1 117,9	34,1	-2,3	1 149,7

Fördelning av äldrenämndens budget inom ram:

- Utbildnings- och kompetensförsörjningsinsatser 5,0 mnkr
- Ökad fysisk aktivitet för äldre i samarbete med Umeå Fritid 0,3 mnkr

Fördelning av äldreomsorgssatsningen 41,4 mnkr:

	2021 delår	2022 helår	Kommentar
Behov utifrån tillväxt 2021-SoL	9,8	9,8	Höjning av LOV-ersättning
Behov utifrån tillväxt 2021-HSL	1,7	1,8	Ökade volymer
Ökad bemanning, arbetsmiljöåtgärd, kompetensutveckling SoL	12,6	14,5	Tex usk med specialansvar (HSL), vaktmästare
Ökad bemanning, arbetsmiljöåtgärd, kompetensutveckling HSL	7,3	6,3	Tex usk med specialansvar (HSL), dokumentationshandledare
Kompetensutveckling SoL	1,4	1,7	Tex dokumentation, digitalisering
Införandet av ny metod/arbetsätt och kompetensutveckling, IBIC	1,8	1,8	IBIC
Framtidens äldreomsorg och arbetet med prevention	1,0	1,0	Processledare
Bidra till självständighet för brukare samt arbetsmiljöåtgärd	0,7	0,7	Tex smarta hygienlösningar
Externa utförare hemtjänst	3,3	3,6	Fördelningsnyckel antal brukare per utförare
Extern utförare boende	0,2	0,2	Fördelningsnyckel antal platser
Summa	39,8	41,3	

Organisation mars 2020

- 18 särskilda boenden med 1 036 platser
- Hemtjänst 2 079 personer över 65 år (994 kommunal hemtjänst, 1 123 extern utförare)
- Umeå kommun har 11 externa hemtjänstutförare

Befolkningsprognoser

Under budgetåret 2021 och planeringsperioden 2022–2024 förväntas antalet personer i åldersgruppen 65–79 år öka med drygt 3 % och antalet personer i åldersgruppen 80 år och äldre beräknas öka med i snitt 20 %.

Ekonomi budget ÄN 2021

Betalningsansvar	4,4 mkr
Hemtjänst	329,3 mkr
Hemsjukvård	95,1 mkr
Hälso-sjukvård SÄBO	95,5 mkr
Vård och omsorgsboende	524,0 mkr
Öppen verksamhet	8,2 mkr
Gemensamma kostnader	93,2 mkr
Summa nämnd	1 149,7 mkr

Antal medarbetare yrkeskategorier ÄN (KOLADA 2019)

- Undersköterskor 879
- Sjuksköterskor 243
- Vårdbiträden/motsvarande 768

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) har ett särskilt medicinskt ansvar för att:

- patienten får en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet
- det finns rutiner för att kontakta läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal vid behov
- patienten får den hälso- och sjukvård läkaren har bestämt
- rutinerna för läkemedelshantering är säkra
- besluten om delegering är patientsäkra
- patientjournaler förs
- anmälan görs till kommunal nämnd om en patient utsatts för allvarlig skada eller sjukdom i sam-band med vård och behandling eller utsatts för risk för det

Definitioner av olika boendeformer för äldre

- Ordinärt boende: Bostäder på den reguljära bostadsmarknaden, exempelvis hyres- och bostadsrätter eller småhus.
- Trygghetsboende: En boendeform på den reguljära bostadsmarknaden i form av hyresrätt där det kan finnas personal dagligen som kan stödja de boende under vissa angivna tider, samt utrymmen för samvaro, måltider, hobby och rekreation. Bostäderna är oftast reserverade för hushåll där minst en person har fyllt 70 år men åldersgränsen kan variera.
- Seniorboende: samlingsnamn för bostäder som riktar sig till äldre. Många seniorbostäder är byggda med god tillgänglighet och med möjligheter till social samvaro.
- Mellanboende: samlingsnamn för seniorboende, trygghetsboende eller andra former av anpassade boenden för äldre.
- Särskilt boende: För personer med omfattande vård- och omsorgsbehov. I Umeå kommun används begreppet Vård- och omsorgsboende. Men även äldreboende och serviceboende kan förekomma. Särskilt boende skiljer sig mot övriga boendeformer genom att det krävs ett biståndsbeslut enligt Socialtjänstlagen för att få en plats. Det är behovet av vård- och omsorg som avgör om man beviljas en plats.

Antal boende i Umeå kommuns SÄBO samt övrigt vårdboende år 2020

Antal platser SÄBO 2020			
Boende	Boendeform	Antal platser	Antal avdelningar
Aktrisen	Vårdboende	40	6
Aktrisen resursenhet	Vårdboende	8	1
Bruksbacken	Vårdboende	59	6
Bruksbacken korttids	Korttidsboende	5	
Dragonen	Vårdboende	96	12
Eriksdal	Vårdboende	38	4
Eriksdal korttids	Korttidsboende	3	
Ersboda	Vårdboende	60	6
Haga gruppboende	Vårdboende	48	6
Hemgården C-hus	Servicehus	42	5
Hemgården gruppboende	Vårdboende	48	6
Holmsund gruppboende	Vårdboende	35	4
Holmsund korttids	Korttidsboende	10	1
Holmsund servicehus	Servicehus	11	1
Umeå norra korttids	Korttidsboende	72	8
Nordstjärnan	Vårdboende	60	6
Prästsjögården	Vårdboende	70	6
Sjöbacka	Vårdboende	8	1
Sjöjungfrun	Vårdboende	48	6
Skräddaren	Vårdboende	47	6
Solgården gruppboende	Vårdboende	45	4
Solgården korttids	Korttidsboende	8	1
Teg	Vårdboende	102	10
Tomtebo	Vårdboende	32	4
Älvkungen		10	1
Lundagård	Övrigt vårdboende	60	6
SUMMA VO-boende		1065	117
Solbacken (intraprenad)	Övrigt vårdboende	48	6
Bäckbacka (privat)	Övrigt vårdboende	14	1
TOTALT äldrenämnd		1127	123

Den samlade beteckningen från socialtjänstlagen är särskilt boende, men andra benämningar som förekommer är vård- och omsorgsboende, servicehus, sjukhem, demensboende, ålderdomshem, omsorgsboende, omvårdnadsboende och gruppboende.

Här får du allt det stöd som du behöver i vardagen, inklusive hälso- och sjukvårdsinsatser av sjuksköterska, arbetsterapeut och sjukgymnast liksom regelbundna läkarbesök.

För att beviljas en subventionerad plats på ett äldreboende från kommunen behöver dina omvårdnadsbehov ofta vara så stora att de inte kan tillgodoses av hemtjänsten. Detta gör att de som bor på äldreboenden idag ofta är de sjukaste äldre och personer med en demenssjukdom.

Det är kommunen som beviljar och subventionerar plats men ett äldreboende kan drivas antingen av kommunen själv eller av ett företag eller ideell organisation som är godkänt av kommunen.

Jämförelse av boendeformer (källa: www.seniorval.se)

	Seniorboende	Trygghetsboende	Vård- och omsorgsboende
KORT BESKRIVNING	För dig som vill leva precis som i vilken annan bostad som helst, men som prioriterar funktionalitet och tillgänglighet i ditt boende och närmiljö.	För dig som vill leva precis som i vilken annan bostad som helst, men som prioriterar funktionalitet och tillgänglighet i ditt boende och närmiljö.	Omsorg dygnet runt men servicehusen har något lägre bemanning.
ANDRA BENÄMNINGAR	<ul style="list-style-type: none"> • Plusboenden • Bogemenskaper • Trivselhus • Livstilsboenden • Kooperativ • 55, 60 och 65+ boende 		<ul style="list-style-type: none"> • Särskilt boende • Vård- och omsorgsboende • Ålderdomshem • Demensboende • Omsorgsboende • Omvårdnadsboende • Vårdboende/vårdbostäder • Sjukhem
ÅLDERSGRÄNS	55 ²	70 ²	Behovsstyrt
SERVICE OCH OMVÅRDNAD	Inget krav. Möjlighet att ansöka om hemtjänst och hemsjukvård hos din kommun ¹	Inget krav. Möjlighet att ansöka om hemtjänst och hemsjukvård hos din kommun ¹	Service, personlig omvårdnad och sjukvård ingår i boendeformen
GEMENSAMHETSUTRYMMEN	Inget krav	✓	✓
SOCIAL SAMVARO OCH AKTIVITETER	Inget krav	✓	✓
BOENDEANPASSNING	Inget krav, men möjlighet att ansöka om boendeanpassning hos din kommun	✓	✓
TRYGGHETSLARM	Inget krav. Möjlighet att ansöka om trygghetslarm hos din kommun	Inget krav. Möjlighet att ansöka om trygghetslarm hos din kommun	✓
KOMMUNALT BESLUT KRÄVS	✗	✗	✓
BOSTADSTYP	Hyresrätt, bostadsrätt, villa/radhus eller kooperativ hyresrätt	Hyresrätt, kooperativ hyresrätt eller bostadsrätt	Hyresrätt

1. Biståndsbeslut

2. Åldersgränsen kan variera

Regelverk bostadstillägg

De flesta som får bostadstillägg är ensamstående, cirka 90 procent. Om du lever tillsammans med någon räknas bådars inkomster och tillgångar med och det gör det svårare att få bostadstillägg. Bostadstillägg kan betalas ut från 1 krona upp till 6 540 kronor per månad (2020).